ОСНОВИ УКРАЇНОЗНАВСТВА ТА ЕТНОГРАФІЇ

Філологічний факультет

Кафедра української мови та літератури
Спеціальність 014 Середня освіта (Українська мова і література)
Освітня програма "Середня освіта (Українська мова і література)"
перший (бакалаврський) рівень освіти

Швидка Надія Валентинівна

- **кандидат філологічних наук**
- **доцент кафедри української мови та літератури**
- **науковий співробітник відділу етнології Державного наукового центру захисту культурної спадщини від техногенних катастроф (м. Київ)**

http://www.slavdpu.dn.ua/images/stories/facultets/filfak/ukr/reshetnyak.jpg

http://www.slavdpu.dn.ua/index.php/kafedra-ukrainskoi-movy-ta-literatury/sklad-kafedri

http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/course/view.php?id=1527

shvydka_nadiya@ukr.net

Консультації відбуватимуться

щочетверга щотижня з 13.00 до 14.00

Курс «Основи українознавства та етнографії» передбачає вивчення особливих властивостей українського етносу, завдяки яким його вирізняють з-поміж інших націй, а саме: традиційні форми виробничої діяльності, домашні ремесла й промисли, знаряддя праці, господарські й житлові споруди, поселення, їжа й харчування, одяг і прикраси, вірування та світоглядні уявлення, традиційні знання, зумовлені господарською діяльністю, народний календар, прогнозування погоди, народна медицина, морально-етичні нормативи, звичаєве право, різноманітні форми народного мистецтва.

Підґрунтям вивчення цієї дисципліни є система знань археології та етнології, фольклористики й лінгвістики, антропології та демографії, історії, релігієзнавства, культурології тощо.

Курс структуровано відповідно до сучасних концепцій викладання українознавчих дисциплін. У ньому запропоновано для вивчення: теоретичні питання основних категорій етнології та етнографії, особливості етногенезу українців, їхньої матеріальної, духовної та звичаєво-правової культури, національних традицій, вірувань й обрядовості, сімейного побуту.

Метою курсу є вивчення здобувачами основних понять етнографії України та українознавства, об'єктів матеріальної культури українців, канонів їхньої духовної культури, елементів звичаєво-правових відносин.

Окреслена мета передбачає розв’язання таких **завдань**: 1) ознайомлення здобувачів з термінологічним апаратом етнографічних досліджень; 2) вивчення основних етапів становлення та розвитку української етнографії; 3) дослідження компонентів традиційно-побутової культури; 4) пізнання морально-етичних стереотипів народної поведінки, етичних норм, традиційних форм виховання й навчання.

Опановуючи дисципліну, здобувач повинен знати: 1) термінологічний апарат етнографічних досліджень; 2) основні етапи розвитку української етнографічної науки; 3) компоненти традиційно-побутової культури українців; 4) елементи духовної культури українського народу; 5) морально-етичні стереотипи народної поведінки; 6) національні етичні норми; 7) традиційні форми виховання й навчання.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Становлення й розвиток етнографії як науки в Україні.

Тема 2. Духовна й матеріальна культура. Основні поняття й визначення.

Тема 3. Основні напрями господарської діяльності українців.

Тема 4. Поселення та народне житло.

Тема 5. Транспорт та засоби пересування українців.

Тема 6. Українське традиційне вбрання. Сакральність елементів одягу й прикрас.

Тема 7. Харчування й народна кулінарія. Система повсякденного харчування. Святкові страви й напої.

Тема 8. Народний календар циклічних свят і його значення в житті українців. Магія обрядів.

Тема 9. Магічність родинних обрядодій.

Тема 10. Народні знання та світогляд українців.

Тема 11. Пантеон українських богів. Демонологічні істоти в житті українців.

Тема 12. Система спорідненості й родинні зв’язки.

Тема 13. Статевовікова стратифікація й соціалізація українців.

Тема 14. Молодіжні громади та їх роль у житті української громади.

Тема 15. Гендерні стосунки в традиційній українській родині.

Тема 16. Сучасна українська сім’я: принципи створення та функції.